

פרשת עקב

ועתה ישראל מה ה' אלוהך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך וכו' (י, יב)

שואל בעל הנודע ביהודה זי"ע בספרו צל"ח מדוע כתוב "שואל מעמך", ולא "מבקש מעמך"?

והוא מיישב נפלא ע"פ חז"ל שדרשו שאין אדם בעולם שיכול להקדים טובה להקב"ה, אלא נהפוך הוא: הקב"ה הוא שהקדים לעשות לו טובה, ורק מכוחה הוא יכול לקיים מצוות, שהרי אין אדם המקיים מצוות מילה - בטרם נתן לו הקב"ה בן, ואין אדם העושה ציצית - אלא לאחר שהקב"ה נתן לו בגד, וכן לגבי צדקה ומעשרות, וכן ברוב המצוות, האפשרות לקיימן היא רק לאחר שהקב"ה נתן לאדם דבר כלשהו, אלא שהקב"ה ברוב חסדו משלם שכר לאדם כאילו האדם עשה את המצוה משלו.

שונה המצב לגבי יראת שמים, שאותה מסר הקב"ה ביד האדם בלי שהקדים לתת לו דבר כלשהו הקשור למצווה זו, שהרי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" והברירה חופשית לגמרי ביד האדם, כי אם האדם מקיים מצות יראת שמים כראוי, הרי הקב"ה כביכול חייב לשלם לו את שכרו, כי במצוה זו האדם הקדים כביכול להלוות לה' יתברך.

זה מרומז במילים "מה ה' אלוהיך שואל מעמך", כלומר: באיזו מצוה הקב"ה יהיה השואל ואתה המשאיל? אין אף מצוה שכזו, מלבד מצוה אחת: "כי אם ליראה"!!!

ועוד שאל הגה"ק רבי יהונתן אבישיץ זי"ע דלכאורה תיבת "אם" מיותרת?

ומפרש בהקדם דברי הפסוק "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה" (תהילים צ.י). ובידוע דברי חז"ל: כיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא (יומא לח:). הרי מ"א שנים הם רוב שנותיו של אדם אשר זכה להגיע ל"ימי שנותינו ... שמונים שנה".

וזהו הכוונה "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי 'אם' ליראה", שכמספר 'אם' - מ"א שנה, "נתירא" ממנו, שאז מובטח ששוב לא נחטא...

מקור: הנודע ביהודה